

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářská práce

Vývoj státního dluhu České republiky

Michal Bako

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Ve své práci se snažím zobrazit souhrn toho, jak vzniká státní dluh. V první části se soustředím na teoretická východiska a nejdůležitější položky státního rozpočtu. Dále se snažím představit způsob, jakým je státní dluh financován a jaký byl jeho vývoj v minulosti. V analytické části se věnuji hodnocení možností řešení deficitních rozpočtů a státního dluhu jako takového.

Klíčová slova:

státní dluh, státní rozpočet, deficit, rozpočtová politika, mandatorní výdaje, úrok, dluhopis

Téma státního dluhu jsem si vybral proto, že ho považuji v současné době za aktuální. Svět si prošel silným otřesem v podobě finanční krize a nyní řeší možnost vzniku rozsáhlé dluhové krize. V rámci hledání možností jsou řešeny i otázky, které zasáhnou budoucí generace.

V první části své práce se věnuji státnímu rozpočtu. Ten tvoří hlavní součást rozpočtové soustavy státu. Má také značný vliv na ekonomickou situaci ve státě. To se děje pomocí fiskální politiky, která může být expansivního nebo restriktivního charakteru. Při fiskální expanzi se stát snaží pomocí zvyšování výdajů a /nebo snižováním daňové zátěže podporovat agregátní poptávku a ekonomickou aktivitu jako celek. Při fiskální restrikci dochází naopak ke snižování státních výdajů a může docházet i k růstu daní. Mezi mechanismy, které fiskální politika užívá, patří diskretní opatření a vestavěné stabilizátory. Mezi hlavní cíle, které fiskální politika plní, tak patří snižování hospodářských výkyvů způsobených ekonomickými cykly, podpora ekonomického rozvoje a udržování nezaměstnanosti na přijatelné úrovni.

Dále se věnuji problematice mandatorních výdajů. Jde o takové výdaje, které je stát povinen proplatit. Hlavními položkami jsou důchody a další transferové platby se sociálním zaměřením. Ty mají značný vliv na možnost formulování efektivní hospodářské politiky a zprostředkovaně i na výši deficitů, které v rámci státního rozpočtu vznikají.

Jako další téma jsem si zvolil popis problematiky státních finančních aktiv. Ty jsou jedním z hlavních nerozpočtových důvodů růstu státního dluhu.

Následně řeším problematiku zajišťování financování státního dluhu. To se v České republice děje zpravidla pomocí emisí státních dluhopisů, které vydává Ministerstvo financí České republiky. Mezi jejich základní rozdělení, které se v České republice používá, patří rozlišování na státní pokladniční poukázky (SPP), střednědobé a dlouhodobé dluhopisy (SDD). Ty jsou spolu se spořicími státními dluhopisy (SSD) určeny k distribuci

na domácím trhu. Zatímco úpisy ve formě SPP a SDD jsou prodávány několika předem registrovaným subjektům, dluhopisy ve formě SSD jsou určeny k prodeji široké veřejnosti.

V další části práce se snažím popsat vývoj státního dluhu během let 1993-2013. V rámci tohoto popisu věnuji pozornost mimo jiné i nestandardním užitím výnosů z prodeje státních cenných papírů, ke kterým během let došlo.

V analytické části své práce se snažím představit možnosti, kterými by se dala řešit dlouhodobá deficitní charakteristika státních rozpočtů. Podrobněji se zamýšlím nad v současné době připravovaným zákonem o rozpočtové odpovědnosti. Přestože vítám přesunutí pozornosti ke snahám o vytvoření legislativního rámce, ve kterém by byla promítnuta snaha o odmítnutí deficitů státních rozpočtů, k aktuální verzi návrhu jsem dosti skeptický. Obávám se totiž, že přínosu v podobě dlouhodobě vyrovnaného hospodaření státu takovýmto zákonem dosaženo nebude. Také se zde soustředím na problematiku fiskálního multiplikátoru.

Jako součásti komplexu opatření, která by měla být přijata k řešení dluhového problému, se pak věnuji cílově orientovanému rozpočtování.

V následující části pak rozebírám podmínky, za jakých by bylo možné efektivně řešit dluhový problém.

Vybrané zdroje:

HAMERNÍKOVÁ, Bojka, Pavel DVOŘÁK, Květa KUBÁTOVÁ, František OCHRANA, Stanislav KLAZAR, Alena MAAYTOVÁ, Ondřej ČÍŽEK a Zuzana FÍGLOVÁ. *Problémy optimalizace rozpočtové a fiskální politiky*. Praha: MATFYZPRESS, 2010. ISBN 978-80-7378-150-7.

BRČÁK, Josef. *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 206 s. ISBN 978-80-7380-369-8.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

PAČESOVÁ, Hana. *Makroekonomické vztahy a souvislosti*. Praha: Vodnář, 2012. ISBN 978-80-7439-048-7.

Strategie financování a řízení státního dluhu České republiky 2015, [on-line] Prosinec 2014, Dostupný z WWW: < <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-/2015/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-19987>>

